

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในบทนี้เป็น การสรุปการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ รายละเอียดดังได้เสนอตามลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

ความสำคัญและประโยชน์ของงานวิจัย

1. ได้ทราบประวัติความเป็นมาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส
2. ได้ทราบสภาพการดำเนินการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส
3. ได้ทราบสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอ จะนะ จังหวัดนราธิวาส
4. สามารถเป็นแนวทางสำหรับผู้เรียนผู้สอนนำข้อมูลมาปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ให้แก่ผู้วิจัย

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเชิงคุณภาพได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมด้านเนื้อหาและกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการดำเนินการเรียนการสอนและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) กรณีศึกษา อำเภोजังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน
2. ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน

2) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

กลุ่มประชากรที่วิจัยในครั้งนี้คือ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภोजังหวัดนครราชสีมาจำนวน 37 ศูนย์ ผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) จำนวน 277 คน ผู้เรียนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) 4426 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยสรรหาจากผู้มีประสบการณ์และมีความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอาหรับ

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภोजังหวัดนครราชสีมา 37 ศูนย์ เลือกใช้การสังเกต เฉพาะ 15 ศูนย์ ผู้ให้สัมภาษณ์ผู้สอนภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) 30 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาอาหรับ 3 ท่าน

วิธีการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กำหนดเจาะจงคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นหลัก

1. เป็นผู้สอนวิชาภาษาอาหรับ
2. มีประสบการณ์การสอน 1ปีขึ้นไป
3. มีวุฒิการศึกษาระดับชานาวิย
4. เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัย สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) กรณีศึกษาเขตพื้นที่ อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเก็บข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

- 1) แบบสังเกต
- 2) แบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการบรรยายเชิงพรรณนาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาสดังนี้

- 1) ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส
- 2) ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการสังเกตเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาสจำนวน 15 ศูนย์ นำมาวิเคราะห์เพื่อการนำสู่การสัมภาษณ์
- 3) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้สอนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับและแนวทางการแก้ปัญหาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส
- 4) นำข้อมูลจากการสังเกต และสัมภาษณ์มาวิเคราะห์สรุปผลการวิจัย และหาแนวทางการแก้ปัญหา

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส 3 ส่วน คือ (1) สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส (2) ปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส (3) แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส

5.1.1 สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส

1. ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า หลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส ที่ใช้ประกอบโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นหลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอินประจำมัสยิด พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426 ใช้ร่วมกับหลักสูตรอื่นๆ

2. ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า วิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส โดยส่วนใหญ่เน้นในเรื่อง การอ่าน การเขียน การท่องจำ และการบรรยาย

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า สื่อการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส ที่ใช้ประกอบโดยส่วนใหญ่เป็นหนังสือเรียน กับกระดานดำ

5.1.2 สภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส

1. ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส โดยส่วนใหญ่หลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนมีความหลากหลาย ผู้สอนไม่สอนตามหลักสูตรที่กำหนดให้ ไม่มีการนิเทศหลักสูตร ไม่มีการอบรมหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตรไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และผู้สอนไม่เข้าใจตัวบทของหลักสูตร

2. ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนจากการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส โดยส่วนใหญ่ ขาดทักษะทางด้านภาษา จำนวนผู้เรียนมากเกินไป ผู้สอนไม่เพียงพอ ผู้สอนขาดประสบการณ์การสอนภาษาอาหรับและไม่มีความรู้ในศาสตร์ที่สอน สอนในรูปแบบเดิมๆ ขาดการเตรียมการสอน เวลาไม่เพียงพอ และขาดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ด้านสื่อการเรียนการสอนจากการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส โดยส่วนใหญ่ ขาดสื่อการเรียนการสอน ขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียน และไม่มีความรู้ในการใช้สื่อ

5.1.3 แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส

ควรได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องในด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน ด้านวิธีการและเทคนิคการสอน ด้านการใช้สื่อ วิธีการจัดหาสื่อ หรือคัดเลือกสื่อ ควรสร้างจิตสำนึกในการสอน เน้นการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ควรให้หลักสูตรเป็นเอกภาพ และมีการติดตามจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

5.2 การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส ในด้านสภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส และสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาสมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

5.2.1 สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส

1. ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน จากการศึกษพบว่า หลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา)

อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ที่ใช้ประกอบโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นหลักหลักสูตรอิสลามศึกษา ฟีรฎูอินประจําสมัย พ.ศ.2548/ ฮ.ศ.1426 ใช้ร่วมกับหลักสูตรอื่นๆ

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่ไม่แน่นอน และไม่ได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด นายอับดุลวอฮา สาอู คณะทำงานฝ่ายวิชาการ มูลนิธิศูนย์ประสานงานตาดีกาจังหวัดชายแดนใต้ (PERKASA) เปิดเผยว่า หลังจากโรงเรียนตาดีกาใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เปลี่ยนมาใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟีรฎูอินประจําสมัย พ.ศ. 2548/ฮ.ศ.1426 ของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้คุณภาพของนักเรียนตาดีกาลดลง เนื่องจากหลักสูตรดังกล่าวไม่สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน เพราะคณะผู้จัดทำหลักสูตรบางคนไม่ใช่คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และไม่มีความรู้เรื่องตาดีกาดีพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อฮมัดซาคี มาหามะ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ โรงเรียนจะมีการเปลี่ยนหลักสูตรบ่อยและไม่แน่นอน ไม่ต่อเนื่องและไม่มีส่วนร่วมของผู้บริหารในการปรับปรุงหลักสูตร และไม่มีกรณีพิเศษของผู้เกี่ยวข้อง

2. ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า วิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจําสมัย (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส โดยส่วนใหญ่เน้นในเรื่อง การอ่าน การเขียน การท่องจำและการบรรยาย

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนมีรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิมๆ รวมทั้งได้รับการปลูกฝังรูปแบบวิธีการสอนและถ่ายทอดมาในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เพราะผู้สอนส่วนใหญ่จบจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และสถาบันปอเนาะในพื้นที่สามจังหวัด และรูปแบบการเรียนการสอนภาษาอาหรับส่วนใหญ่เป็นในลักษณะเดียวกัน คือ การท่องจำ การบรรยาย และการอธิบายส่วนหากมีการให้งานแก่ผู้เรียน ส่วนใหญ่ก็เป็นกิจกรรมการเขียน การอ่าน การท่องจำไม่ค่อยมีกิจกรรมประเภทอื่นๆ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอฮมัดซาคี มาหามะ(2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ครูสอนภาษาอาหรับยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการสอน เช่น ครูไม่ทำแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านภาษาอาหรับ และครูผู้สอนส่วนใหญ่สอนแบบเดิมๆ นั่นคือสอนแบบการบรรยายและอธิบายเป็นวิธีการสอนที่ความสะดวกและง่ายและไม่มีการติดตามของผู้บริหารและผู้นิเทศการสอน และสอดคล้องกับการศึกษาของอาหะมะ มะสะ(2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 พบว่า สภาพด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนพบว่า ครูอิสลามศึกษาจะใช้วิธีการบรรยาย อธิบายเนื้อหาให้นักเรียนเป็นส่วนใหญ่

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า สื่อการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะนะะ จังหวัดนราธิวาส ที่ใช้ประกอบโดยส่วนใหญ่ เป็นหนังสือเรียน กับกระดานดำเท่านั้น

ผลการวิจัยที่เป็นนี้อาจเป็นเพราะว่า สื่อการเรียนการสอนไม่ค่อยมี ศูนย์การเรียนการสอนไม่อำนวยความสะดวก และผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะนะะ จังหวัดนราธิวาส ใช้สื่อการสอนไม่เป็น เนื่องจากผู้สอนเข้าใจว่า สื่อการเรียนการสอนไม่สำคัญ เพราะการเรียนการสอนที่เขาผ่านมานั้นไม่มีสื่อการสอนมากนัก มีเพียงหนังสือ และตำราเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพล และซัน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า สื่อมีน้อยไม่หลากหลายขาดความทันสมัย ครูอิสลามศึกษายังไม่เข้าใจมากพอเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

และสอดคล้องกับคำกล่าวของนางฮานันะ จิเหม (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล กล่าวว่า ครูสอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่งบประมาณ ในจัดซื้อจัดหาสื่อไม่เพียงพอ ทำให้สื่อมีน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ทักษะในการผลิตและเลือกสื่อที่มีความทันสมัยและหลากหลาย ทักษะการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ และอาจจะยึดติดกับการสอนแบบเดิมๆมีการบรรยายเนื้อหาเพียงอย่างเดียว ดังนั้น สถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาสื่อที่ทันสมัยและหลากหลาย ส่งเสริมให้ครูสอนอิสลามมีโอกาสพัฒนาผลิตและสื่อการสอน เช่น การฝึกอบรมการจัดทำสื่อการสอน นอกจากนี้ครูสอนอิสลามจะต้องเรียนรู้เทคนิคใหม่ การเลือกใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหาของบทเรียน ต้องหาวิธีการให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการใช้สื่อการสอนครูต้องจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนสามารถสร้างเครื่องมือการประเมินผลสื่อด้วยตนเอง เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553:35) ว่า สื่อการเรียนรู้อาจเป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้อาจมีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติสื่อสิ่งพิมพ์สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

5.2.2 สภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะนะะ จังหวัดนราธิวาส

1. ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนจากการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะนะะ จังหวัดนราธิวาส โดยส่วนใหญ่ หลักสูตรมีความหลากหลาย ผู้สอนไม่

สอนตามหลักสูตรที่กำหนดให้ ไม่มีการนิเทศหลักสูตร ไม่มีการอบรมหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตรไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และผู้สอนไม่เข้าใจตัวบทของหลักสูตร

ผลการวิจัยที่เป็นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนไม่ได้เรียนในด้านการเรียนการสอนภาษาอาหรับโดยตรงจึงไม่มีพื้นฐานทางด้านการสอนภาษาอาหรับ อีกทั้งตัวหลักสูตรไม่เหมาะสมกับบริบทของคนในพื้นที่ เนื่องจากผู้ทำหลักสูตรไม่เข้าใจบริบทอย่างแท้จริง การจัดทำหลักสูตรเลียนแบบจากหลักสูตรในพื้นที่อื่นโดยไม่ปรับใช้ให้เข้ากับพื้นที่บ้านเรา ดร.ซอฮิบูละห์รี บินโมงกล่าวว่า “ที่ผู้จัดทำหลักสูตรไม่ใส่ใจในเรื่องบริบทสังคม เลียนแบบหลักสูตรของคนอื่นมาใช้ เป็นสิ่งดี แต่เด็กบ้านเรารับได้ไหม? ควรทำวิจัยก่อนจัดทำหลักสูตร ว่าสภาพความเป็นจริงในสังคมเป็นอย่างไร” ซึ่งนายอ็ดนัง อาแวบือซา หัวหน้าฝ่ายวิชาการมูลนิธิศูนย์ตาดีกานราธิวาส กล่าวว่า วิทยากรอบรมครูตาดีกาให้มีความสามารถสอนตามหลักสูตรของรัฐบาล ไม่ใช่คนที่เกี่ยวข้องกับตาดีกาโดยตรง และไม่มีความรู้เรื่องตาดีกาดีพอ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของครูตาดีกาได้ ปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยนำผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับตาดีกา และมีความชำนาญด้านภาษามลายูมาเป็นวิทยากรอบรม

สอดคล้องกับงานวิจัยของ มูฮัมมัดนาเซ สามะ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา พบว่าหลักสูตรยังไม่ชัดเจน ไม่มีความแน่นอน บางโรงเรียนใช้หลักสูตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อีกโรงเรียนใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549 จึงไม่มีความเอกภาพในการใช้หลักสูตร จึงยากต่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งครูผู้สอนยังขาดประสบการณ์การวิเคราะห์หลักสูตรในการจัดทำแผนการสอน จึงมอบหมายให้ครูวิชาการช่วยชี้แนะแนวทางการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลที่ออกมาไม่เป็นแนวเดียวกัน และขาดเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และนางนุรียะ รักรัชพรชาญ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรอิสลามศึกษา (อิตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาและนำมาจัดการเรียนการสอนนั้นนำมาจากหลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 แต่ทางโรงเรียนก็ไม่ได้นำมาใช้ทั้งหมด เพียงแต่นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพปัจจุบัน ในการตีความหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตีความและกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรส่วนการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารโรงเรียนจะมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนเท่านั้น ความเหมาะสมของหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นว่ามีเหมาะสมสอดคล้องกัน แต่มีบางส่วนที่จะต้องปรับ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

และสอดคล้องกับอามีเนาะ มามู (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า สื่ออิสลามศึกษามีไม่เพียงพอ ผู้บริหารไม่ให้คำแนะนำในการผลิตสื่อ และงบประมาณได้รับจัดสรรน้อย และมีความขัดแย้ง

กับงานวิจัยของลูกมาน หนูหยาด (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ตามโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันจังหวัดสตูล ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมหลักสูตร พบว่าครูส่วนใหญ่เห็นว่ามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 มีการอบรมชี้แจงเพื่อวางแผนการใช้หลักสูตรมีการศึกษาคู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องและจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร มีการจัดทำเอกสารหลักสูตร หนังสือเรียนประกอบการเรียนและศึกษาค้นคว้า ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและสถานที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดีและครูทำการสอนอิสลามศึกษาตรงตามวิชาเอกและคุณวุฒิ ด้านการบริหารหลักสูตร พบว่าครูส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจกับการวางแผนการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาที่ใช้ในปัจจุบันเป็นอย่างดี มีการประชุมและวางแผนการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา มีการเข้ารับการอบรมครูเพื่อจัดทำหลักสูตรและแผนการเรียนรู้อันโรงเรียนมีการกำกับ ดูแล ให้ครูอิสลามศึกษาจัดทำแผนการสอน มีการจัดทำแผนการสอนตามแนวการใช้หลักสูตรในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการนิเทศติดตามผลและสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตร พบว่าครูส่วนใหญ่บอกว่าโรงเรียนมีการติดตามและการประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน มีการติดตามและการประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน ผ่านการประชุมหมวดวิชา ติดตามการเรียนการสอน และลูกมาน หนูหยาด (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ของโรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันจังหวัดสตูล ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ไม่มีศึกษานิเทศก์และหน่วยงานที่รับผิดชอบชัดเจนในการนิเทศอิสลามศึกษา ตลอดจนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับสูงสุด

2. ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนจากการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดิกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส โดยส่วนใหญ่ ขาดทักษะทางด้านภาษา จำนวนผู้เรียนมากเกินไป ผู้สอนไม่เพียงพอ ผู้สอนขาดประสบการณ์การสอนภาษาอาหรับและไม่มีความรู้ในศาสตร์ที่สอน สอนในรูปแบบเดิมๆ ขาดการเตรียมการสอน เวลาไม่เพียงพอ และขาดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะว่า บริบทศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดิกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส เป็นชุมชน ที่มีภูเขา การเรียนการสอนจึงจะได้รับการพัฒนา โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาเดิมๆที่กำลังจะพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ปัจจุบันการสนับสนุนโดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องของกีฬา ไม่มีกิจกรรมวิชาการที่เป็นทางการ

สอดคล้องกับงานวิจัยของอฮ์มัดซาคี มาหามะ(2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ครูสอนภาษาอาหรับยังขาดความรู้ความเข้าใจในการสอน เช่น ครูไม่ทำแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านภาษาอาหรับ และครูผู้สอนส่วนใหญ่สอนแบบเดิมๆ นั่นคือสอนแบบการบรรยายและอธิบายเป็นวิธีการสอนที่สะดวก

และง่ายและไม่มี การติดตามของผู้บริหารและผู้นิเทศการสอน และเฉลิมพล และชัน (2550: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง พบว่า ครูอิสลามศึกษามีรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิมๆ รวมทั้งได้รับการปลูกฝังรูปแบบวิธีการสอนและถ่ายทอดมาในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ เช่นสอนแบบบรรยายและอธิบายตามหนังสือซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายสำหรับครูมากกว่า และอีกส่วนหนึ่ง ครูมีภาระหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นจึงไม่ค่อยมีวิธีการหรือรูปแบบใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนเท่าที่ควร และ มุฮัมมัดนาเซ สามะ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา พบว่า มีปัญหา มากที่สุดคือขาดเทคนิค จิตวิทยาและประสบการณ์การสอนที่สามารถดึงดูดทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้ รองลงมาคือ ปัญหาครูผู้สอนส่วนใหญ่แล้วจะเน้นครูเป็นศูนย์กลางโดยที่ไม่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ปัญหาที่น้อยที่สุดคือ ปัญหาเรื่องนักเรียนที่มีพื้นฐานไม่เหมือนกัน บางคนอ่อนมาก เก่งมากจึงยากต่อการดำเนินการสอน ด้านการวางแผนการสอน มีปัญหา มากที่สุดคือ ขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร หลักสูตรไม่ชัดเจน ไม่แน่นอนยังไม่เป็นที่ยอมรับจึงยากต่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการวางแผนการสอน และน้อยที่สุดคือ หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหา ยังซับซ้อน ไม่ชัดเจน เป็นสาเหตุทำให้การวางแผนการสอนเป็นไปอย่างยากลำบาก ด้านการดำเนินการสอน พบว่ามีปัญหา คือ ส่วนใหญ่และครูผู้สอนจะใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆโดยยึดหนังสือใช้การอธิบายตามหนังสือเรียนเป็นส่วนใหญ่ ขาดเทคนิคการสอนที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียน บางครั้งผู้สอนนั้นไม่ได้จบปริญญาตรีทางศาสนาโดยตรงทำให้การดำเนินการสอนนั้นประสบปัญหา เช่นการให้ความรู้แก่นักเรียนอาจจะไม่เท่าเทียมกับครูที่จบด้านศาสนาโดยตรง

3. ด้านสื่อการเรียนการสอนจากการศึกษาพบว่า สภาพปัญหา ด้านสื่อการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาสโดยส่วนใหญ่ ขาดสื่อการเรียนการสอน ขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อการสอน และไม่มีความรู้ในการใช้สื่อ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะว่า ขาดงบประมาณในการหาสื่อการเรียนการสอน อย่างที่กล่าวมาข้างต้น งบประมาณการสนับสนุนส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องการ กีฬาโดยส่วนใหญ่

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัสมัดซาคี มาหามะ(2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ด้านการเรียนการสอนภาษาอาหรับไม่มีสื่อการสอน หาซื้อได้ยาก ถ้าจำเป็นต้องใช้ก็ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ และมุฮัมมัดนาเซ สามะ (2552: 121) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา พบว่า ด้านสื่อการเรียนการสอน มีปัญหา มากที่สุดคือ งบประมาณไม่เพียงพอในการที่จะผลิตสื่อให้มีความหลากหลาย และทันสมัย รองลงมาคือ ขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อ และ ประสบการณ์การใช้สื่ออย่างถูกต้อง ปัญหาที่น้อยที่สุดคือ ไม่มีหนังสือแบบเรียนที่ใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่แน่นอน และเป็นเอกภาพ และยังพบอีกว่า ครูผู้สอนไม่ค่อยจะใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน หรือถ้าใช้สื่อแล้วส่วนใหญ่จะเป็นสื่อแบบเดิมๆ เป็นสื่อที่ไม่สร้างสรรค์

และสื่อที่สำเร็จรูปนั้นค่อนข้างจะมีน้อยหรือถ้ามีอาจจะไม่ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน งบประมาณที่มีไม่เพียงพอต่อการเบิกจ่ายค่าวัสดุที่จะทำสื่อ ยิ่งถ้าเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นยิ่งหายากถึงจะมีก็ไม่สามารถจะนำมาใช้กับโรงเรียนที่ขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และยังสอดคล้องกับคำกล่าวของนางฮาซาน๊ะ จิเหม (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล กล่าวว่า ครูขาดความรู้ในการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่สื่อที่มีความทันสมัยทันเหตุการณ์ ทำให้มีสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ดังนั้น ครูควรได้รับการฝึกอบรมการตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ดังที่ กิดานันท์ มลิทอง 2548: กล่าวว่า การที่จะมีสื่อ วัสดุที่เหมาะสมในการเรียนการสอนสามารถทำได้ 3 วิธีคือ 1) เลือกจากสื่อที่มีอยู่แล้ว 2) ตัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น 3) การออกแบบสื่อใหม่ในกรณีที่ไม่มีสื่อเดิมอยู่หรือสื่อที่มีอยู่แล้วไม่สามารถนำมาตัดแปลงให้ใช้ได้ตามที่ต้องการ และสอดคล้องกับมาหามะรีอาลี บินเซ็ง (2556: บทคัดย่อ) ด้านสื่อการเรียนการสอนมีปัญหา และความต้องการอยู่ในระดับมาก นายมาหามะ สะมาอุง (2554: บทคัดย่อ) ครูผู้ทำการสอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานีแต่ละช่วงชั้น พบปัญหาได้แก่ ด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนและจัดหาสื่อการเรียนการสอนขาดงบประมาณสำหรับการผลิตและการจัดหาสื่อการเรียนการสอน และ ซัมบรี ยีวาต (2554: บทคัดย่อ) ด้านวิธีการและเทคนิคการใช้สื่อ พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่มีทักษะการใช้สื่อโทรทัศน์การศึกษาประกอบการสอน ขาดความสามารถในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อและอุปกรณ์ ในห้อง การใช้สื่อที่มีไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ขาดความรู้การใช้สื่อโทรทัศน์ การศึกษาประกอบการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพล และชัน (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า สื่อมีน้อยไม่หลากหลายขาดความทันสมัย ครูอิสลามศึกษายังไม่เข้าใจมากพอเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

5.2.3. แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอยะนะะ จังหวัดนราธิวาส

ควรได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องในด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน ด้านวิธีการและเทคนิคการสอน ด้านการใช้สื่อ วิธีการจัดหาสื่อ หรือคัดเลือกสื่อ ควรสร้างจิตสำนึกในการสอน เน้นการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ควรให้หลักสูตรเป็นเอกภาพ และมีการติดตามจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ สอดคล้อง ตูแวคคูลีเยาะ กาแบ และคณะ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการฟื้นฟูโรงเรียนตาดีกาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นบ้านนิปีสุถุและ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี แนวทางการฟื้นฟูโรงเรียนตาดีกา ประกอบด้วย

1. สร้างกระบวนการให้ชุมชนมีความตระหนักในเรื่องการศึกษาเยาวชนระดับรากหญ้า โดยวิธีการต่างๆ เพื่อสร้างโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการและการดูแลตาดีกาอย่างแท้จริง

2. จัดทำแนวทางการฟื้นฟูโรงเรียนตาดีกาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในด้านต่างๆที่ชัดเจน ทั้งด้านการบริหารและการจัดการตาดีกา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียน

3. ส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม เพื่อร่วมดำเนินการในการแก้ปัญหาต่างๆของชุมชนเชิงบูรณาการร่วมกัน โดยกระบวนการกลุ่มเป็นเวทีสร้างการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างมีส่วนร่วมซึ่งกระบวนการฟื้นฟูตาดีกาทั้งหมดจะต้องเน้นกระบวนการทำงานอย่างมีเพื่อน เชื่อมภาคี อย่างมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ภายใต้ปรัชญาการทำงาน “ร่วมคิดร่วมรับผิดชอบ ร่วมกันทำงานเพื่อประชาชาติมุสลิม”

สอดคล้องกับ นางนุริยะ รักษ์ปราษฎ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตร อิสลามศึกษา (อิบตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรอิสลามศึกษา (อิบตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามความเห็นของหัวหน้างานวิชาการและครูสอนอิสลามศึกษา คือจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาที่ต่อเนื่องกันตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาและมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ให้มีการจัดอบรมบุคลากรทุกปี ผู้บริหารและกรรมการปกครองท้องถิ่นควรเข้าใจบริบทการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรอิสลามศึกษา (อิบตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามความเห็นของหัวหน้างานวิชาการและครูสอนอิสลามศึกษา คือ ควรจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียนและตามสภาพความเป็นจริง และควรเน้นความรู้ ทักษะ และภาคปฏิบัติ

สอดคล้องกับนายกอเซม มะแซ (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ทั้ง 9 ด้าน พบว่าด้านการปฐมนิเทศ ควรมีการปฐมนิเทศอย่างเป็นระบบและจัดทำคู่มือให้ครูสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ด้านการฝึกอบรมควรมีการถ่ายทอดความรู้ให้บุคลากรที่ไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาในด้านนี้ ด้านการศึกษาดูงานควรมีการวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ด้านการสัมมนาควรเลือกหัวข้อสัมมนาจากปัญหาที่มีในโรงเรียน ด้านการศึกษาต่อควรส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาต่อโดยการจัดสวัสดิการในการกู้ยืมเงินโรงเรียน ด้านการประชุมเชิงปฏิบัติการควรเลือกหัวข้อที่สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ด้านการเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการควรใช้วิธีการที่หลากหลายในการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อให้ครูได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ด้านการสอนงานควรพิจารณาบุคลากรที่มีความสามารถในการถ่ายทอด มีความชัดเจน

และครอบคลุมในงานที่จะปฏิบัติ และด้านการส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการควรมีการส่งเสริมเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรในวิชาชีพของความเป็นครูมืออาชีพ

สอดคล้องกับนายลูกมาน หนูยาหมาด (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ของโรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันจังหวัดสตูล แนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ตามโครงการดังกล่าว พบว่าปัญหาที่พบมากที่สุด คือด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ไม่มีศึกษานิเทศก์และหน่วยงานที่รับผิดชอบชัดเจนในการนิเทศอิสลามศึกษา ตลอดจนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นสูงสุด แนวทางการแก้ปัญหา คือ ควรให้มีศึกษานิเทศก์และศูนย์อิสลามศึกษา มาดูแลเรื่องอิสลามศึกษาให้ทั่วถึงทั้งจังหวัด และให้มีหน่วยงานที่เป็นกิจลักษณะตลอดจนมีงบประมาณที่พร้อม ในระดับกระทรวงมาดูแลอิสลามศึกษาทั้งระบบและรับผิดชอบดูแลทั่วประเทศ

สอดคล้องกับ อิสมาแอล หลีเส็น (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ให้มี การแจ้งจุดประสงค์และบอกเนื้อหาที่จะเรียนรู้ให้นักเรียนล่วงหน้า เพราะสิ่งนี้ถือว่าการวางแผนการเรียนการสอน ตามหลักสูตร ก่อนที่จะมีการเรียนและนักเรียนจะได้เตรียมตัวและรู้ถึงขอบเขตของการเรียนและให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคนเพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันให้มี การจัดตารางสอนแบ่งวิชาให้ครูแต่ละคนอย่างเหมาะสมตามวิชาที่ตนถนัดให้มีการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนในห้องมีกฎระเบียบ ข้อตกลงร่วมกัน การใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนยังน้อยอยู่ ต้องเพิ่มให้มากขึ้น ให้มีการนำเสนอสื่อที่ทันสมัย

สรุปแนวทางการพัฒนาในการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส และผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยขอแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน
  - 1.1 ก่อนที่จัดทำหลักสูตรให้ผู้จัดทำทำวิจัยสภาพบริบทของสังคม การตอบรับของผู้เรียน ผู้สอน ให้เหมาะกับวัยของผู้เรียน บริบทของสังคม และให้หลักสูตรเป็นเอกภาพ และบังคับใช้อย่างเป็นทางการ
  - 1.2 ผู้จัดทำหลักสูตรและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรนิเทศติดตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
  - 1.3 ผู้สอนภาษาอาหรับควรได้รับการอบรมการใช้หลักสูตร ทำความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรอย่างถูกต้อง ได้รับความชำนาญ และติดตามอย่างต่อเนื่อง

1.4 คณะกรรมการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และผู้สอนควรได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนด้วยเช่นกัน การแบ่งรายวิชาที่ถูกต้องตามความสามารถ ควรคัดเลือกผู้สอนให้เหมาะสมกับการสอน และสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

2. ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ผู้สอนควรได้รับการอบรมภาษาอาหรับเป็นการเฉพาะ โดยเน้นในเรื่องความรู้เกี่ยวกับภาษาอาหรับ ทักษะทางด้านภาษา วิธีการการสอน เทคนิคการสอน และกิจกรรมการเรียนภาษาอาหรับ การอบรมควรเป็นการอบรมที่จับหลักสูตร

2.2 สร้างจิตสำนึกที่ดีในการสอน ให้กับผู้สอนและคณะกรรมการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

2.3 ผู้ให้การอบรมต้องมีความเชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนภาษาอาหรับ และเข้าใจในเรื่องการเรียนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อย่างถูกต้อง

2.4 ควรสนับสนุนกิจกรรมศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ทางด้านวิชาการมากกว่าด้านกีฬา

2.5 ผู้สอนควรเน้นทักษะทางด้านภาษา ฟัง อ่าน พูด และเขียน

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน

3.1 ผู้สอนควรได้รับการอบรมการใช้สื่อการสอนภาษาอาหรับอย่างถูกต้อง การจัดทำสื่อการสอน และเทคนิคการใช้สื่อการสอน

3.2 ทางผู้รับผิดชอบควรสนับสนุนสื่อการสอน ในด้านวิชาการ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย

1. อยากให้ผู้ที่ทำวิจัยนำเสนอผลการวิจัย ให้กับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อนำประโยชน์มาใช้ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

2. อยากให้มีการประชุมในศูนย์ ในองค์กร บ่อยๆ เพราะการประชุมคือแนวทางการแก้ปัญหา และคือความสามัคคี

3. ให้นำหน่วยงานจัดตั้งองค์กร ภาษาอาหรับ โดยต้องมีคนจบการสอนภาษาอาหรับ และภาษาอาหรับ เพื่อพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน

4. อยากให้หน่วยงานมาดูแลเฉพาะ หรือมีหน่วยงานเฉพาะ ช่วยมาดูแลศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เป็นพิเศษ ไม่ใช่ช่วยในเรื่องงบประมาณอย่างเดียว ต้องเน้น

ในเรื่องคุณภาพของผู้สอน ไม่ใช่เข้ามาจับผิดศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อย่างเดียว ต้องช่วยกันแก้ปัญหา หาข้อบกพร่องต่างๆด้วย

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรต่อยอดศึกษางานวิจัยเดียวกันนี้ในระดับมัธยมและมหาวิทยาลัย
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน วิชาภาษาอาหรับในระดับต่างๆ

Prince of Songkla University
Pattani Campus